

Het niet-bekostigde onderwijs

Max van Herpen

In een gemiddelde periode van vier weken in 2003 namen 1,1 miljoen personen deel aan een vorm van onderwijs die niet bekostigd werd door het ministerie van OCW of LNV. Dit komt overeen met 11 procent van de bevolking tussen 17 en 65 jaar. Na het 25^e levensjaar is de deelname aan niet-bekostigd onderwijs hoger dan aan bekostigd onderwijs. De duur van de opleidingen is zeer divers. De meeste belangstelling bestaat voor economisch-juridische opleidingen.

1. Inleiding

Tot en met het schooljaar 2000/01 heeft het CBS een statistiek gepubliceerd over *het particulier onderwijs*. Deze statistiek bleek in toenemende mate ongeldig te zijn als schatting van de deelname aan het particulier onderwijs, omdat de populatie instellingen die voor de enquête benaderd werd slechts een beperkt deel was van de totale populatie instellingen die *niet door de overheid bekostigde* opleidingen verzorgen. Omdat de uitkomst in feite een minimum schatting betrof, is besloten de statistiek op te heffen en naar alternatieven om te zien.

In dit artikel wordt het niet-bekostigd onderwijs geschat door de koppeling op persoonsniveau van de Enquête beroepsbevolking (EBB) met registraties van deelnemers aan bekostigd onderwijs. De EBB is een enquête die door het hele jaar heen afgenomen wordt bij huishoudens. Op dit moment worden maandelijks ruim 8 duizend huishoudens benaderd. De EBB richt zich in de eerste plaats op gedrag en kenmerken die van belang zijn voor de arbeidsmarkt. In dat kader wordt ook gevraagd welke opleiding iemand op dit moment of in de afgelopen vier weken volgt. Van deze opleiding worden een aantal kenmerken gevraagd zoals de duur, de intensiteit, het niveau en de richting van de opleiding, waarom men de opleiding volgt en of men er faciliteiten voor krijgt. In de EBB zit dus in principe al het onderwijs dat gevolgd wordt op het moment van enquêtering.

In het kader van de invoering van het onderwijsnummer is het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) al enige tijd bezig registers van deelnemers aan de verschillende vormen van onderwijs op te bouwen. Deze opbouw is overigens nog niet afgerond. Invoering van het onderwijsnummer heeft een groot aantal voordelen. Voor de statistiek komen er vooral individuele gegevens beschikbaar waardoor enerzijds bestaande bevragingen kunnen vervallen en anderzijds nieuwe statistieken kunnen worden gemaakt. Dit laatste kan door koppeling van registers aan andere bronnen. Een van deze nieuwe mogelijkheden is de EBB te koppelen aan de onderwijsregisters van de bekostigde opleidingen. Hierdoor is het niet-bekostigde deel af te splitsen.

In een eerder artikel in de Sociaal-economische trends zijn al eens uitkomsten van de onderwijsvraagstelling in de EBB gepresenteerd (Van Herpen, 2004). In dat artikel ging het over de ontwikkeling van de deelname aan het post-ini-

tiële onderwijs tussen 1995 en 2002, de berekening van jaarcijfers op basis van de waarneming over de afgelopen vier weken en de deelname van enkele specifieke groepen: werklozen, laag opgeleiden en niet-westerse allochtonen. Zoals verderop zal blijken is het niet-bekostigd onderwijs grotendeels een deelverzameling van post-initieel onderwijs. Wat geldt voor het post-initieel onderwijs geldt dus ook min of meer voor het niet-bekostigde onderwijs. De belangrijkste bevinding uit het voorgaande artikel is dat uitkomsten over een jaar (hoeveel cursussen worden er gevolgd gedurende een jaar) ruim drie keer hoger zijn dan die uitgaand van een vierweekeperiode. Om tot jaarcijfers te komen moeten korte cursussen omgekeerd evenredig gewogen worden met de duur van de cursus. Dus korte cursussen zijn op jaarbasis veel sterker vertegenwoordigd dan op basis van vier weken. Daarnaast blijkt het post-initieel onderwijs toe te nemen over de periode 1995–1999, daarna stagneert de groei.

De opbouw van het onderstaand artikel is als volgt. Eerst wordt de verruiming van de definitie van particulier onderwijs naar niet-bekostigd onderwijs besproken. Daarna worden de uitkomsten besproken, eerst enige kenmerken van de opleidingen, daarna van de deelnemers. Vervolgens komt de samenhang tussen niet-bekostigd, postinitieel en niet-regulier onderwijs aan bod. In de technische toelichting wordt de gevolgde werkwijze om het niet-bekostigde onderwijs af te leiden door middel van de koppeling toege-licht.

2. Afbakening niet-bekostigd onderwijs

In de aanvankelijke statistiek particulier onderwijs werden alleen opleidingen waargenomen die verzorgd werden door niet-bekostigde instellingen die erkend onderwijs aanbieden, waarbij de erkenning volgde uit registratie van de opleiding in het erkend Voortgezet Algemeen volwassene-nonderwijs (VAVO) register, het Centraal Register Beroepsopleidingen (CREBO) of het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO), en niet-bekostigde instellingen die tot 1997 vielen onder de Wet Erkende Onderwijsinstellingen.

In de EBB wordt gevraagd naar alle mogelijke opleidingen. Door deelnemers aan opleidingen die niet in de registers voor het bekostigde onderwijs voorkomen op te vatten als deelnemers aan particulier onderwijs, ontstaat *een veel bredere invulling* van het begrip particulier onderwijs. De uitbreiding bestaat vooral uit particuliere instellingen die louter niet-erkende opleidingen aanbieden, particuliere opleidingen gegeven door bekostigde instellingen, zoals het contractonderwijs van de ROC's, bedrijfsopleidingen, maar ook door de overheid gefinancierd onderwijs als de volksuniversiteiten, dat niet in de registers van het bekostigde onderwijs is opgenomen. De vraag is of de term particulier de lading dan nog goed dekt. We zullen voortaan de termen bekostigd en niet-bekostigd onderwijs gebruiken,

omdat de invalshoek hier is of het onderwijs bekostigd is door de onderwijsministeries OCW en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), benaderd door het opgenomen zijn in de registers, en ook om te benadrukken dat de invulling van het begrip niet-bekostigd onderwijs behoorlijk afwijkt van de in de eerdere statistiek gebruikte term particulier onderwijs.

3. Uitkomsten

3.1 Ruim 1 miljoen deelnemers aan het niet-bekostigd onderwijs

Aan het niet-bekostigd onderwijs nemen in 2003, over een gemiddelde periode van vier weken, 1,1 miljoen mensen deel. Er zijn enkele soorten niet-bekostigd onderwijs te onderscheiden. Deze soorten sluiten elkaar niet altijd uit. Alleen arbeidsgerelateerde opleidingen en vrijetijdscursussen zijn elkaar uitsluitende categorieën. Of een opleiding arbeidsmarktgerelateerd is of niet, wordt bepaald aan de hand van vijf vragen aan de respondenten over de motivatie om een bepaalde opleiding te volgen (om bij te blijven, of de opleiding verplicht is, om promotie te kunnen maken, om ander werk te kunnen doen, om de kans op werk te vergroten). Als een van deze vragen positief beantwoord wordt, dan wordt de opleiding arbeidsmarkt gerelateerd genoemd. Niet-arbeidsmarktgerelateerde opleidingen noemen we vrijetijdscursussen. In 2003 was van de niet-bekostigde opleidingen 83 procent bedoeld voor de arbeidsmarkt. Bedrijfsopleidingen, opleidingen die georganiseerd worden onder verantwoordelijkheid van het bedrijf waar men werkt, maakten 33 procent uit van het bestand aan niet-bekostigde opleidingen. Daarnaast was 11 procent schriftelijk onderwijs.

Staat 1
Verschillende typen niet-bekostigd onderwijs, 2003

	Deelnemers 17 tot 65 jaar	
	x 1 000	%
Totaal	1 108	100
Arbeidsmarktgerelateerd	920	83
Vrijetijdscursussen	188	17
Voltydonderwijs	42	4
Bedrijfsopleidingen	362	33
Schriftelijk onderwijs	126	11

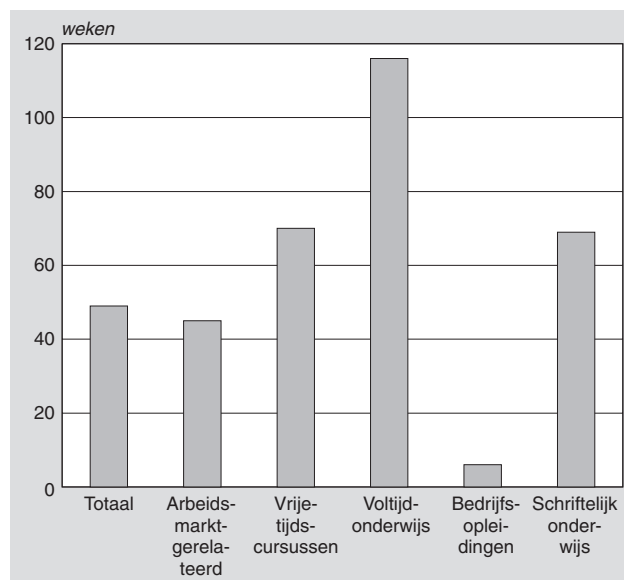
3.2 De duur van de opleiding is gemiddeld meer dan een jaar

De duur van de niet-bekostigde opleidingen is zeer divers. Cursussen van één week of korter kwamen het meest voor, het ging om 21 procent van alle niet-bekostigde opleidingen. Opleidingen van drie jaar of langer vormden 13 procent van alle opleidingen.

De niet-bekostigde opleiding duurde gemiddeld 49 weken. Dit is een benadering, omdat alleen enkele brede categorieën voor de duur van de opleiding zijn voorgelegd aan de

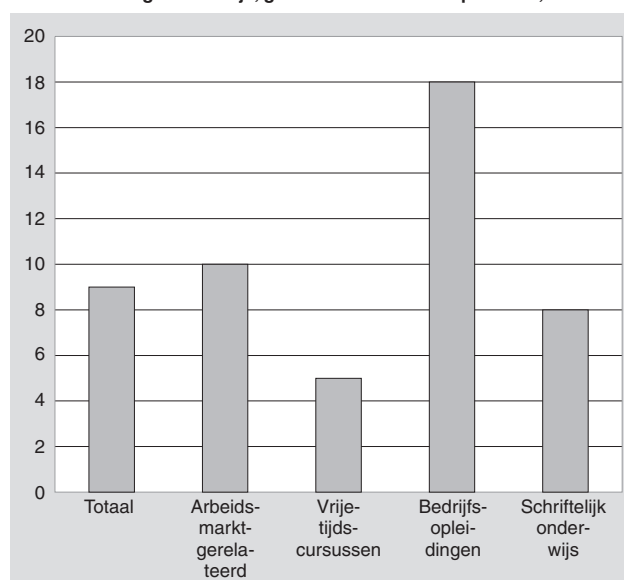
respondenten. Van deze categorieën zijn de middelpunten genomen, en een opleidingsjaar is op 40 weken gesteld. Het gemiddelde van 49 weken komt dan overeen met 1¼ jaar. Bedrijfsopleidingen zijn gemiddeld veruit het kortst met zes weken, voltydopleidingen het langst, gemiddeld 116 weken, ongeveer gelijk aan drie jaar.

1. Niet-bekostigd onderwijs, gemiddelde duur per type opleiding, 2003

De intensiteit van de niet-bekostigde opleidingen is meestal niet groot. Meer dan 60 procent van de opleidingen heeft 6 uur of minder les per week. Dit is niet veel vergeleken met het voltydonderwijs. Wanneer men echter bedenkt dat de meeste deelnemers aan het niet-bekostigde onderwijs een andere hoofdactiviteit hebben dan het volgen van onderwijs, is voor bijna 40 procent die minimaal 7 lessen per week volgen, de intensiteit helemaal niet zo laag. Met uitzondering van het voltydonderwijs geldt, dat een opleiding die kort duurt intensief is en omgekeerd een die lang duurt minder intensief is. Het meest intensief zijn de

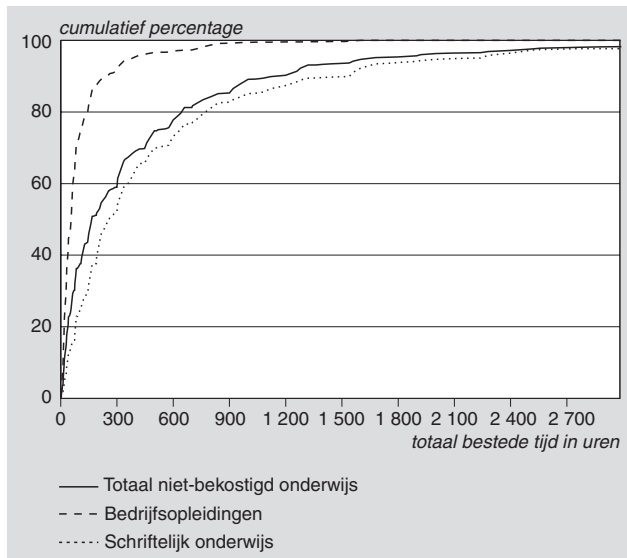
2. Niet-bekostigd onderwijs, gemiddeld aantal uren per week, 2003

bedrijfsopleidingen, die gemiddeld 18 uur per week duren, vrijetijdscursussen duren daarentegen gemiddeld 5 uur per week in 2003. Voor de berekening van het totale gemiddelde over alle opleidingen zijn de voltijdopleidingen op 30 uur per week gesteld.

Als we de duur en de intensiteit van de opleiding samen nemen, krijgen we de totale bestede tijd over de opleiding. In de grafiek is de cumulatieve verdeling van de totale tijd besteed aan de opleiding weergegeven. De helft van de opleidingen duurde niet langer dan 160 uur (is gelijk aan het aantal weken maal het aantal uren per week), bij bedrijfsopleidingen was de helft niet langer dan 56 uur. Twintig procent van alle opleidingen duurde langer dan 640 uur en bij het schriftelijk onderwijs was 20 procent langer dan 760 uur. Arbeidsmarktgerelateerde opleidingen duurden gemiddeld wat langer dan vrijetijdscursussen, wanneer dat uitgedrukt wordt in duur en intensiteit samen. Omdat 83 procent van de niet-bekostigde opleidingen arbeidsmarktgerelateerd waren, valt de lijn voor arbeidsmarktgerelateerd onderwijs vrijwel samen met die van het totaal.

3. Cumulatieve verdeling bestede tijd aan niet-bekostigde opleidingen, 2003

3.3 Meeste belangstelling voor economisch-juridische opleidingen

Wat studierichting betreft valt op dat de meeste belangstelling uitgaat naar economisch-juridische opleidingen: zij waren goed voor 38 procent van alle opleidingen in 2003. Hierbij moet opgemerkt worden dat de studierichting en het niveau van de opleiding alleen zijn vastgesteld voor opleidingen die een duur hebben van 6 maanden of meer. De studieprofielen verschillen per type onderwijs. Zo bestond in het voltijdonderwijs het meest belangstelling voor beta onderwijs en bij de hobby-cursussen het meest voor alfa-achtige opleidingen.

Het niveau van de opleiding dat het meest voorkomt is voortgezet onderwijs, hogere trap beroeps, dat wil zeggen onderwijs op mbo-niveau. Opleidingen op het niveau van hoger onderwijs waren goed voor 34 procent van de niet-bekostigde opleidingen. De verdeling over niveaus van

de opleidingen is nogal verschillend voor de verschillende types niet-bekostigd onderwijs. Zo waren de vrijetijdscursussen voor 45 procent op het niveau vmbo, voor arbeidsmarktgerelateerde opleidingen was dat voor 22 procent. Van het voltijdonderwijs was 9 procent post-doctoraal onderwijs.

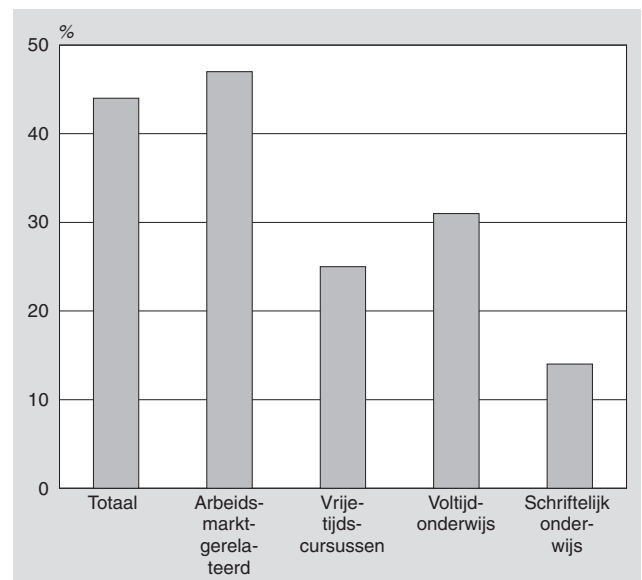
Staat 2 Niet-bekostigd onderwijs, studierichtingen per type onderwijs, 2003

Studierichting	Arbeidsmarktgerelateerd	Vrijetijdscursussen	Voltijdonderwijs	Schriftelijk onderwijs	Totaal
Alpha	12	30	9	12	17
Beta	25	25	39	21	25
Economisch-juridisch	44	20	31	51	38
Sociaal-cultureel	19	26	21	17	20
Totaal	100	100	100	100	100

Staat 3 Niet-bekostigd onderwijs, niveau van de opleiding per type onderwijs, 2003

Niveau van de opleiding	Arbeidsmarktgerelateerd	Vrijetijdscursussen	Voltijdonderwijs	Schriftelijk onderwijs	Totaal
Vo, lagere trap (mavo/vbo)	22	45	16	31	27
Vo, hogere trap (vwo/havo/mbo)	42	26	32	51	38
Ho eerste trap (hbo)	25	17	30	11	23
Ho tweede trap (wo)	8	8	12	4	8
Ho derde trap (post-doc)	3	4	9	3	3
Totaal	100	100	100	100	100

4. Niet-bekostigd onderwijs, aandeel met betaald studieverlof, 2003

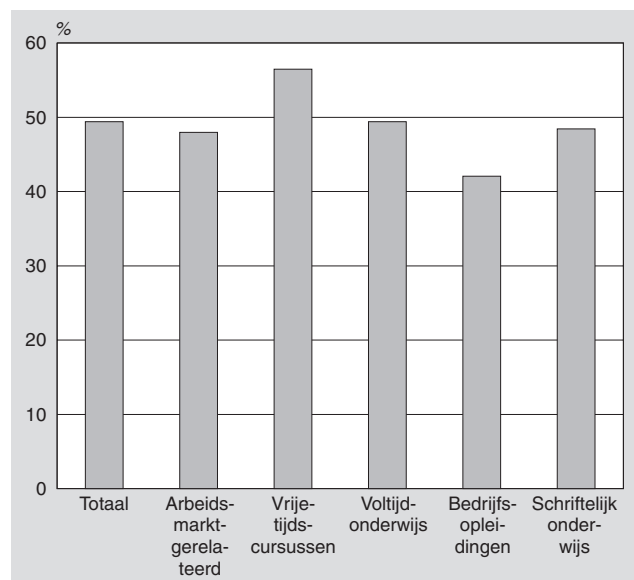
Van alle werknemers met een baan van twaalf uur of meer die in 2003 deelnamen aan een niet-bekostigde opleiding had 44 procent betaald studieverlof gekregen. Dit verschilde per type opleiding. Voor het schriftelijk onderwijs kregen

werknemers het minst vaak studieverlof, het vaakst als de opleiding te maken had met werk.

3.4 Zes van de tien tussen de 25 en 44 jaar oud

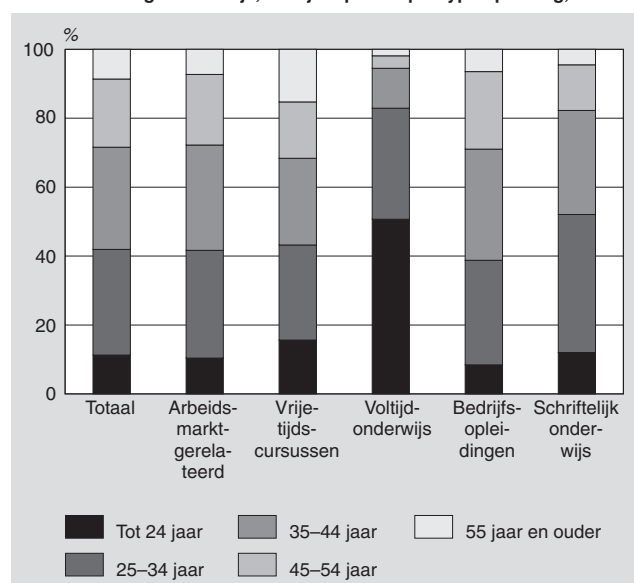
De helft van de deelnemers aan niet-bekostigde opleidingen was vrouw. Per type opleiding is er echter een verschil. Vrouwen waren wat beter vertegenwoordigd in vrijetijdscursussen en wat ondervertegenwoordigd in bedrijfsopleidingen.

5. Niet-bekostigd onderwijs, vrouwen per type opleiding, 2003

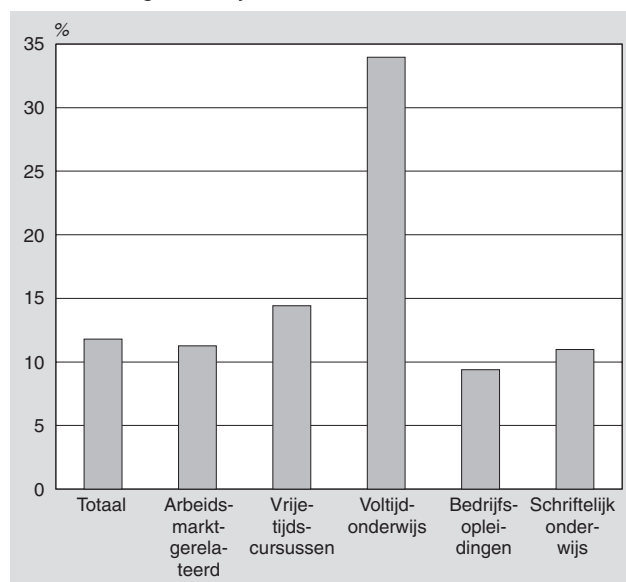
Van de deelnemers aan niet-bekostigde opleidingen was 61 procent tussen de 25 en 44 jaar oud. Ouderen van boven de 55 kwamen het meest voor in de vrijetijdscursussen, jongeren waren oververtegenwoordigd in het voltijdonderwijs. Deelnemers aan het schriftelijk onderwijs waren (met uitzondering van het voltijdonderwijs) gemiddeld wat jonger dan deelnemers aan andere type opleidingen.

6. Niet-bekostigd onderwijs, leeftijdsopbouw per type opleiding, 2003

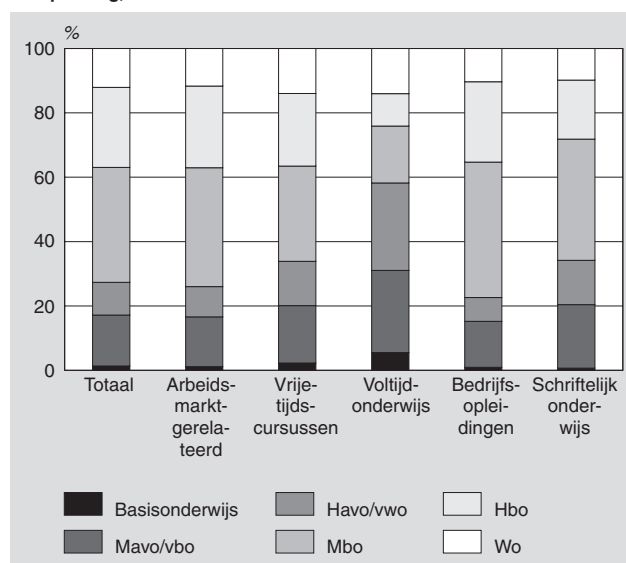
Het percentage allochtonen in het totale niet-bekostigde onderwijs kwam redelijk overeen met dat voor heel Nederland. Het bedroeg 12 procent. Per type onderwijs gezien springt vooral het voltijdonderwijs er uit met zijn grote vertegenwoordiging van allochtonen. Eenderde van de deelnemers aan het niet-bekostigde voltijdonderwijs is van allochtone afkomst.

7. Niet-bekostigd onderwijs, aandeel allochtonen, 2003

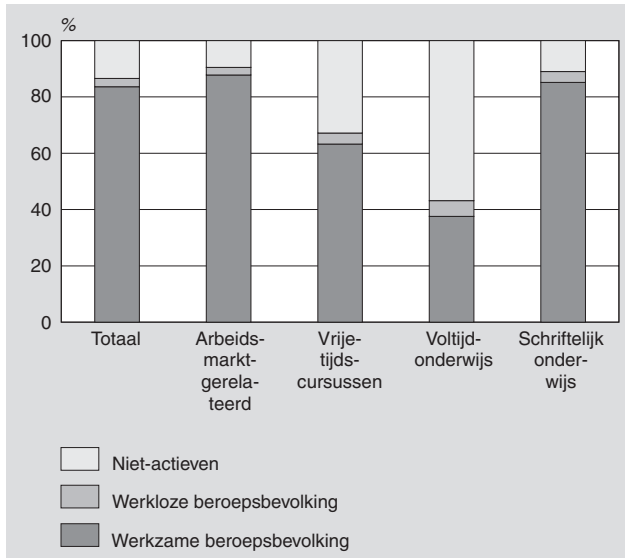
Van de deelnemers aan niet-bekostigde opleidingen had 37 procent eerder een diploma behaald in het hoger onderwijs. Deelnemers aan vrijetijdscursussen waren gemiddeld iets lager opgeleid dan die aan arbeidsmarktgerelateerde opleidingen. Het laagst opgeleid waren de deelnemers aan voltijdonderwijs. Deze zullen echter meestal hun uiteindelijk opleidingsniveau nog niet hebben behaald, want dit wordt meestal behaald in het voltijdonderwijs.

8. Niet-bekostigd onderwijs, behaald opleidingsniveau per type opleiding, 2003

De samenstelling naar arbeidsmarktpositie verschilt sterk per type opleiding. Van het totale niet-bekostigde onderwijs was 84 procent werkzaam. Dit percentage is per definitie gelijk aan 100 procent voor bedrijfsopleidingen. Het was het laagst bij voltijdopleidingen. Hier had 38 procent van de deelnemers een baan van twaalf uur of meer.

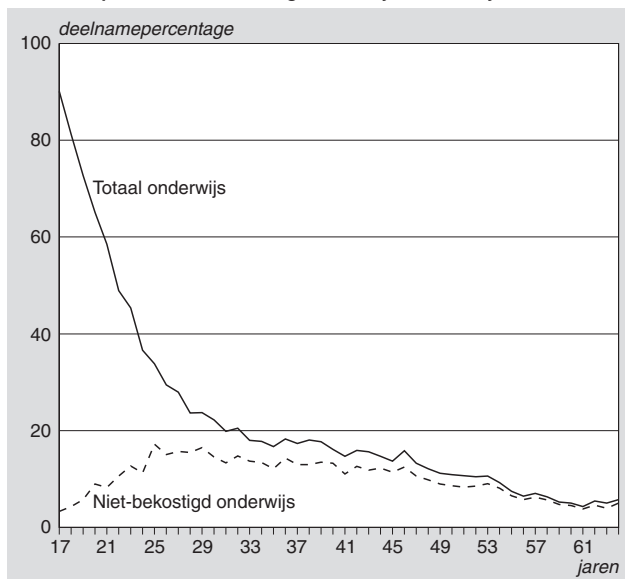
9. Niet-bekostigd onderwijs, arbeidsmarktpositie per type opleiding, 2003

3.5 Deelname van de bevolking aan niet-bekostigd onderwijs

In het voorgaande zijn de deelnemers aan het niet-bekostigd onderwijs beschreven naar hun kenmerken. De deelname kan echter ook uitgedrukt worden in relatie tot de bevolkingsaantallen. We krijgen dan de participatiegraden voor zowel het niet-bekostigde als het bekostigde onderwijs. Mannen van zeventien jaar en ouder namen in 2003 even veel deel aan het niet-bekostigde onderwijs als vrouwen: voor beiden was de participatiegraad 11 procent. Voor het totaal van de bevolking geldt dit dus ook.

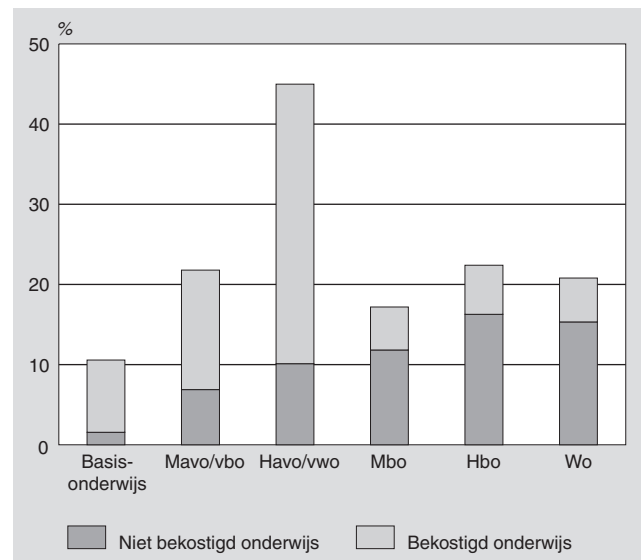
10. Participatie aan niet-bekostigd onderwijs naar leeftijd, 2003

De hoogste participatiegraad aan het niet-bekostigde onderwijs kwam voor bij de groep 25–34 jaar. Van deze leeftijdsgroep nam 15 procent deel. Geleidelijk nam de participatiegraad daarna af, hetgeen gedetailleerd te zien is per leeftijdjaar. Vanaf het 25e jaar is er meer belangstelling voor het niet-bekostigd onderwijs dan voor het bekostigde onderwijs. Bekostigd onderwijs is dus vooral jeugdonderwijs, niet-bekostigd onderwijs vooral volwassenen-onderwijs.

Naarmate het opleidingsniveau van de bevolking hoger is, neemt de deelname aan niet-bekostigd onderwijs toe. Van de hoger opgeleiden nam 16 procent deel aan niet-bekostigd onderwijs. De grote deelname aan bekostigd onderwijs bij mensen met een opleidingsniveau havo/vwo en ook bij mavo/vbo verwijst naar de studenten aan het mbo, hbo en wo, die een dergelijke vooropleiding hebben.

11. Participatiegraad aan bekostigd en niet-bekostigd onderwijs naar opleidingsniveau, 2003

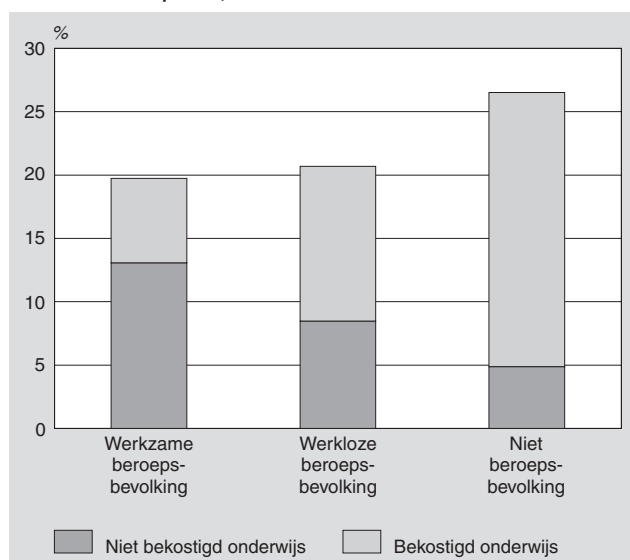

De beroepsbevolking nam meer deel aan niet-bekostigde opleidingen dan de niet-actieven. Van de actieven volgden de werkzamen vaker een opleiding in het niet-bekostigde onderwijs dan de werklozen. Van de werkzame beroepsbevolking nam 13 procent daaraan deel.

3.6 Niet bekostigd onderwijs en post-initieel en niet-regulier onderwijs

Om het niet-bekostigde onderwijs in een groter geheel te plaatsen is het nuttig de samenhang te schetsen met het initieel en post-initieel onderwijs. Initieel onderwijs is onderwijs dat gevolgd wordt voordat iemand toetreedt tot de arbeidsmarkt. Post-initieel zijn alle deeltijdopleidingen en, als men een voltijdopleiding volgt, is daarvoor de onderwijsloopbaan voor minstens vijf jaar onderbroken. Het post-initieel onderwijs is te verdelen naar regulier en niet-regulier onderwijs. Regulier onderwijs is al het initiële onderwijs en het onderwijs dat daaraan gelijk is. Alle deeltijdvormen van avo, mbo, hbo en wo zijn dus regulier, omdat ze een evenbeeld vormen van de initiële opleidingen. Niet-reguliere

12. Participatiegraad aan bekostigd en niet-bekostigd onderwijs naar arbeidsmarktpositie, 2003

opleidingen zijn ofwel korte opleidingen (minder dan 1 jaar) ofwel lange opleidingen die minder dan zes uur les per week omvatten. Niet-bekostigd onderwijs blijkt grotendeels een deelverzameling te zijn van post-initieel onderwijs. Er was slechts een klein deel van 28 duizend opleidingen die initieel zijn. Bekostigd onderwijs bestaat voor het grootste deel uit initieel onderwijs. Het betreft hier overigens onderwijs voor personen tussen 17 en 65 jaar. Onder de 17 jaar is het onderwijs uitsluitend initieel en vrijwel volledig bekostigd. Daarnaast blijkt dat niet-bekostigd onderwijs voor het overgrote deel, in 2003 ruim 900 duizend, niet-regulier onderwijs is, dat wil zeggen het zijn ofwel korte cursussen ofwel lange cursussen met een beperkte intensiteit, zoals talencursussen.

Staat 4
Deelname aan bekostigd en niet-bekostigd onderwijs naar initieel en post-initieel, 2003

	Initieel	Post-initieel		Totaal
		Regulier	Niet-regulier	
	x 1 000			
Niet-bekostigd onderwijs	28	143	938	1 108
Bekostigd onderwijs	778	215	181	1 175

Technische toelichting

De beschrijving van het niet-bekostigde onderwijs vindt plaats op basis van de EBB (Enquête beroepsbevolking). De onderwijsregistraties worden alleen gebruikt om vast te stellen of een onderwijsvolger in het bekostigde onderwijs zit of niet. Uitgegaan wordt van een jaarbestand van de EBB. In de EBB worden elke maand 8 duizend huishoudens benaderd voor vragen over de arbeidsmarktsituatie, waaronder vragen over de huidige deelname aan het onderwijs. Een persoon uit dat huishouden geeft dan informatie over alle leden van dat huishouden.

De EBB wordt gekoppeld met een aantal onderwijsregisters: het CRIHO (Centraal Register Ingeschrevenen Hoger Onderwijs), het register met ingeschrevenen aan het voltijd voortgezet onderwijs en het les- en cursusgeldenregister om de deelnemers aan de voltijd beroepsopleidende leerweg (bol) af te kunnen leiden. In dit laatste register zitten alle leerlingen die lesgeldplichtig zijn, dat wil zeggen 17 jaar of ouder zijn en ingeschreven aan een instelling voor voltijd algemeen vormend onderwijs (avo) of beroepsonderwijs en volwasseneneducatie (bve). Dit betekent dat de ondergrens ligt bij 17 jaar. De bovengrens is 65 jaar.

Een jaarbestand van de EBB overlapt 2 schooljaren, dus is één EBB-jaarbestand gekoppeld met telkens twee studiejaarbestanden van elk register. De koppeling vindt plaats door middel van een uniek nummer toegekend aan een persoon die teruggevonden is in de gemeentelijke basisadministratie (GBA) op adres, geboortedatum en geslacht. Alle onderwijsvolgenden in de EBB die worden teruggevonden in de registers, nemen deel aan bekostigd onderwijs.

Van de verschillende bestanden wordt een klein percentage, ongeveer 2 à 3 procent, niet gekoppeld, omdat deze persoon niet op dit adres in de GBA voorkomt. Bij het CRIHO is dat 7 procent. In het hoger onderwijs zal het aantal niet-koppelingen groter zijn dan in andere registers, vanwege studenten die in België of Duitsland wonen, maar in Nederland onderwijs volgen, en vanwege buitenlandse studenten die zich niet laten registreren in de GBA. Deze buitenlandse studenten zullen naar verwachting ook niet geïnterviewd worden in de EBB. Het feitelijke aantal misers vanwege niet-koppelingen is dus gering.

De mate van niet-koppeling van de onderwijsregisters met de GBA door fouten in de administratie (verkeerd adres, feitelijke woonsituatie klopt niet met die in de GBA) bepaalt de mate van *overschatting* van het niet-bekostigde onderwijs. Die lijkt niet veel, maar er is in ieder geval sprake van een kleine overschatting.

De registraties zijn (nog) niet volledig. In de eerste plaats betreft dit het bve, het middelbaar beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie. Het register voor de deelnemers aan het bve komt pas over enkele jaren beschikbaar. Deze schoolsoorten zitten, met uitzondering van het eerder genoemde voltijd bol, ook niet in het lesgeldregister omdat ze geen voltijd onderwijs zijn. De deelnemers aan de beroepsbegeleidende leerweg (bbl), het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo), de basiseducatie en Nederlands als tweede taal (nt2) zijn daarom in de eerste plaats door de vraagstelling van de EBB benaderd. Naar het bbl of leerlingwezen wordt rechtstreeks gevraagd, vavo en basiseducatie zijn geoperationaliseerd als avo of algemeen onderwijs in deeltijd en nt2 is geoperationaliseerd als Nederlands voor allochtonen. De gevonden aantallen komen iets lager uit dan volgens de reguliere onderwijsstatistieken. Vervolgens is het ontbrekende aantal aselekt aangegeven als deelnemers aan bekostigd onderwijs uit de daarvoor in aanmerking komende groep onderwijsdeelnemers. Zo zijn de deelnemers aan basiseducatie getrokken uit laag opgeleiden die deelnemen aan cursussen zonder of met een laag niveau. Dit aselekte "bijtrekken" is ook gedaan voor in de registers ontbrekende deelnemers aan door OCW en LNV bekostigd onderwijs, die niet rechtstreeks uit de EBB-vraagstelling kunnen worden afgeleid: de deelnemers aan de deeltijd beroepsopleidende leerweg (bol) en de twee groepen die ontbreken in de registers van

het hoger onderwijs: de studenten aan de Open Universiteit en de assistenten in opleiding (aio's).

Tenslotte zijn de volgende aanpassingen gedaan. Als iemand in de EBB een korte cursus volgt en hij is teruggevonden in een van de registers dan zou dat bekostigd onderwijs moeten zijn. Hier wordt echter verondersteld dat korte cursussen altijd niet-bekostigd zijn.

Voor personen in de EBB die niet gekoppeld konden worden met de GBA (2 procent) en dus niet met de onderwijsregisters, is vastgesteld wat voor soort onderwijs zij volgen: regulier onderwijs wordt toegewezen aan bekostigd onderwijs, niet-regulier onderwijs aan niet-bekostigd onderwijs.

Er worden vier richtingen onderscheiden in de opleidingen van het niet-bekostigd onderwijs: alfa, beta, economisch-juridisch en sociaal-cultureel. Deze richtingen zijn afgeleid uit de Standaard Onderwijsindeling (SOI). Onder alpha vallen de SOI-studierichtingen: 00 'algemeen onderwijs', 05 'opleidingen voor onderwijzend personeel', 10 'onderwijs in de humaniora', 15 'onderwijs in de theologie'.

Beta bevat de studierichtingen 20 'agrarisch onderwijs', 30 'onderwijs in de wiskunde en natuurwetenschappen', 35 'technisch onderwijs', 40 'transport-, communicatie- en verkeersonderwijs', 50 'medisch, paramedisch onderwijs'. Economisch-juridisch bevat 60 'economisch, administratief en commercieel onderwijs', 65 'juridisch en bestuurlijk onderwijs', 90 'onderwijs in de openbare orde en veiligheid'. Sociaal cultureel bevat 70 'sociaal-cultureel onderwijs', 80 'onderwijs in de persoonlijke/sociale verzorging', '85 kunst-onderwijs', 95 'overig onderwijs'.

Literatuur

Herpen, M. van, Post-initieel onderwijs: jaarcijfers en ontwikkeling van de deelname, Sociaal-economische trends, Statistisch kwartaalblad over arbeidsmarkt, sociale zekerheid en inkomen 2004, aflevering 2, pag. 45–50.

Tabel 1
De verdeling over enkele opleidingskenmerken per type niet-bekostigd onderwijs, 2003

	Arbeidsmarkt- gerelateerd	Vrijtijds- cursussen	Voltime- onderwijs	Bedrijfs- opleidingen	Schriftelijk onderwijs	Totaal
	%					
Totaal	100	100	100	100	100	100
Duur van de opleiding						
1 week en minder	23	10		46	0	21
1 week tot 1 maand	7	3		13	3	6
1 tot 3 maanden	14	11		21	9	13
3 tot 6 maanden	15	14		20	17	15
6 tot 12 maanden	11	16	15		23	12
1 tot 2 jaar	12	13	22		21	12
2 tot 3 jaar	8	8	20		9	8
3 jaar en langer	11	25	43		17	13
Gemiddelde in weken	45	70	116	6	69	49
Intensiteit van de opleiding						
6 uur en minder per week	58	77		53	59	61
7-12 uur per week	24	14		22	27	22
13-18 uur per week	6	3		6	6	6
19-24 uur per week	4	2		5	4	3
25 uur en meer per week	8	4		14	4	8
Gemiddelde per week in uren	10	5		18	8	9
Studierichting						
Alfa	12	30	9		12	17
Beta	25	25	39		21	25
Economisch-juridisch	44	20	31		51	38
Sociaal-cultureel	19	26	21		17	20
Niveau van de opleiding ¹⁾						
Vo, lagere trap	22	45	16		31	27
Vo, hogere trap	42	26	32		51	38
Ho eerste trap	25	17	30		11	23
Ho tweede trap	8	8	12		4	8
Ho derde trap	3	4	9		3	3
Betaald studieverlof ²⁾	47	25	31		14	44
Schriftelijk	13	12		4		13

¹⁾ Vo, lagere trap komt overeen met mavo/vbo.
 Vo, hogere trap komt overeen met vwo/havo/mbo.
 Ho, eerste trap komt overeen met hbo.
 Ho, tweede trap komt overeen met wo.
 Ho, derde trap komt overeen met post-doctoraal.

²⁾ Alleen voor werknemers die een baan hebben van 12 uur en meer.

Tabel 2
Deelnemerskenmerken per type niet-bekostigd onderwijs naar enkele kenmerken, 2003

	Arbeidsmarkt- gerelateerd	Vrijtijds- cursussen	Volttijd- onderwijs	Bedrijfs- opleidingen	Schriftelijk onderwijs	Totaal
	%					
Totaal	100	100	100	100	100	100
Leeftijd						
Jonger dan 25 jaar	10	16	51	8	12	11
25-34 jaar	31	28	32	30	40	31
35-44 jaar	31	25	12	32	30	30
45-54 jaar	20	16	4	23	13	20
55 jaar en ouder	7	15	2	6	4	9
Geslacht						
Man	52	44	51	58	52	51
Vrouw	48	56	49	42	48	49
Herkomst						
Autochtonen	89	86	66	91	89	88
Niet-westerse allochtonen	11	14	34	9	11	12
Hoogst behaalde opleiding						
Basisonderwijs	1	2	5	1	1	1
Mavo/vbo	15	18	26	14	20	16
Havo/vwo	9	14	27	7	14	10
Mbo	37	30	18	42	38	36
Hbo	25	23	10	25	18	25
Wo	12	14	14	10	10	12
Arbeidsmarktpositie						
Werkzame beroepsbevolking	88	63	38	100	85	84
Werkloze beroepsbevolking	3	4	6		4	3
Niet-actieven	9	33	57		11	13

Tabel 3
Participatiegraad aan bekostigd en niet-bekostigd onderwijs naar enkele kenmerken, 2003

	Niet-bekostigd onderwijs	Bekostigd onderwijs	Geen onderwijs	Totaal
	%			
Totaal	11	11	78	100
Leeftijd				
17-24 jaar	8	54	38	100
25-34 jaar	15	8	77	100
35-44 jaar	13	4	83	100
45-54 jaar	10	2	88	100
55 jaar en ouder	5	1	94	100
Geslacht				
Man	11	11	78	100
Vrouw	11	11	78	100
Herkomst				
Autochtonen	11	11	79	100
Turken	7	13	80	100
Marokkanen	6	16	78	100
Overige Middellandse zee landen	10	11	80	100
Surinamers	11	9	81	100
Antillianen	12	19	69	100
Overige	10	15	74	100
Hoogst behaalde opleiding				
Basisonderwijs	2	9	89	100
Mavo/vbo	7	15	78	100
Havo/vwo	10	35	55	100
Mbo	12	5	83	100
Hbo	16	6	78	100
Wo	15	5	79	100
Arbeidsmarktpositie				
Werkzame beroepsbevolking	13	7	80	100
Werkloze beroepsbevolking	8	12	79	100
Niet-beroepsbevolking	5	22	73	100